

УДК 378.147:81'243:008

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-859-868](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-859-868)

Петренко Вікторія Юріївна старша викладачка кафедри Філології та Перекладу, Київський Національний Університет Технологій та Дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0001-6403-2082>

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті розглядається англійська мова як важлива складова професійної підготовки студентів немовних спеціальностей у закладах вищої освіти. У сучасних умовах інтернаціоналізації освіти, активного оновлення професійних знань та посилення вимог до конкурентоспроможності випускників англійська мова перестає бути лише “додатковою” дисципліною й дедалі частіше виконує функцію практичного інструмента професійного розвитку. Для студентів немовних освітніх програм володіння англійською мовою прямо пов’язане з доступом до актуальних наукових джерел, професійних стандартів, інструкцій, аналітичних матеріалів і спеціалізованого контенту, який часто представлений саме англійською. Це розширює можливості навчання, підвищує якість роботи з інформацією та формує готовність до сучасних вимог професійного середовища.

У статті акцентовано, що ефективно викладання англійської мови студентам немовних спеціальностей має спиратися на компетентнісний підхід і враховувати потреби майбутньої професійної діяльності: комунікацію в робочих ситуаціях, академічну взаємодію, підготовку презентацій, роботу з джерелами, участь у міжнародних проектах, стажуваннях і програмах академічної мобільності. Обґрунтовано, що англійська мова сприяє розвитку низки ключових і професійно значущих компетентностей: комунікативної, інформаційної, міжкультурної, здатності до співпраці, самоосвіти та безперервного професійного зростання. Okремо підкреслено універсальний характер англійської мови як складника професійної підготовки: вона може бути адаптована до різних немовних освітніх програм без втрати методичної логіки, якщо навчання орієнтоване на реалістичні навчальні завдання та прозорі результати навчання.

Зроблено висновок, що розуміння англійської мови як складової професійної підготовки дозволяє підсилити практичну спрямованість освітніх програм, забезпечити кращу відповідність очікуванням роботодавців і

академічної спільноти, а також створити умови для ширшої участі студентів у міжнародному професійному просторі. Перспективи подальших досліджень пов'язуються з уточненням критеріїв оцінювання професійно орієнтованих іншомовних результатів навчання та з пошуком ефективних моделей інтеграції англійської мови в освітні програми немовного спрямування.

Ключові слова: Англійська мова, немовні спеціальності, професійна підготовка, компетентнісний підхід, академічна та професійна комунікація, вища освіта, результати навчання.

Petrenko Viktoriia Yuriyivna Senior Lecturer, Department of Philology and Translation Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0001-6403-2082>

ENGLISH LANGUAGE AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR STUDENTS OF NON-LANGUAGE SPECIALITIES

Abstract. The article explores the English language as an essential component of professional training for students of non-language specialities in higher education. In the current context of educational internationalisation, rapid professional knowledge renewal, and rising expectations regarding graduate employability, English can no longer be treated merely as an “additional” subject. Instead, it increasingly functions as a practical tool that supports professional development and enables students to operate effectively within academic and workplace environments. For non-language students, English proficiency is closely linked to access to up-to-date academic publications, professional standards, technical documentation, analytical reports, and specialised content that is often available primarily in English. As a result, English contributes to better information management, supports evidence-based learning, and strengthens students’ readiness for modern professional demands.

The paper argues that English language instruction for non-language degree programmes should be grounded in a competence-based approach and aligned with realistic professional and academic tasks. Such tasks include communicating in work-related situations, participating in academic interaction, preparing presentations, working with professional sources, collaborating on projects, and engaging in international initiatives, internships, and mobility programmes. The article substantiates that English supports the development of key and professionally relevant competences, including communicative competence, information literacy, intercultural awareness, collaboration skills, learner autonomy, and the ability to pursue lifelong professional learning. Particular emphasis is placed on the universal nature of English within professional training:

it can be adapted to a wide range of non-language programmes without losing its educational value, provided that the learning outcomes are clearly defined and the instructional design is oriented toward meaningful, context-based practice.

The findings highlight that viewing English as a component of professional training strengthens the practical orientation of educational programmes, improves alignment with labour market and academic expectations, and expands students' opportunities to participate in the international professional community. Further research perspectives include refining assessment criteria for professionally oriented language outcomes and identifying effective models for integrating English into non-language curricula in a systematic and sustainable way.

Keywords: English language, non-language specialities, professional training, competence-based approach, academic and professional communication, higher education, learning outcomes.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика викладання англійської мови студентам немовних спеціальностей активно обговорюється в сучасних дослідженнях з педагогіки вищої школи та методики навчання іноземних мов. У наукових публікаціях наголошується на зростанні ролі англійської мови як засобу академічної та професійної комунікації, а також як інструмента доступу до міжнародного наукового й професійного простору [2]. Дослідники підкреслюють, що традиційне розуміння англійської мови як допоміжної дисципліни не відповідає сучасним викликам вищої освіти та потребам ринку праці. Значна увага приділяється компетентнісному підходу, відповідно до якого навчання англійської мови має бути спрямоване не лише на формування мовних знань, а й на розвиток умінь, необхідних для реальної професійної діяльності [3]. У цьому контексті англійська мова розглядається як чинник формування комунікативної, інформаційної та міжкультурної компетентностей, а також здатності до безперервного навчання. Окремі дослідження акцентують увагу на інтеграції англійської мови в професійний контекст підготовки студентів, зокрема через роботу з автентичними матеріалами, проєктну діяльність та міждисциплінарну взаємодію [1; 6].

Разом із тим, попри наявність значної кількості публікацій, проблема системного осмислення англійської мови саме як складової професійної підготовки студентів немовних спеціальностей залишається недостатньо розробленою. Більшість досліджень зосереджується або на методичних аспектах навчання, або на окремих елементах іншомовної підготовки, що зумовлює потребу в узагальнювальному підході до цієї проблематики [6].

Мета статті

Метою статті є обґрунтування ролі англійської мови як складової професійної підготовки студентів немовних спеціальностей у закладах вищої освіти та визначення її значення для формування ключових і професійно орієнтованих компетентностей у контексті сучасних освітніх вимог [3; 4].

Виклад основного матеріалу дослідження

Англійська мова в структурі професійної підготовки студентів немовних спеціальностей

У сучасній вищій освіті професійна підготовка студентів немовних спеціальностей дедалі більше орієнтується на формування практичних умінь і готовності до реальної професійної діяльності. У цьому процесі англійська мова відіграє важливу роль як засіб опанування фахової інформації та професійної комунікації [2]. Вона забезпечує доступ до актуальних джерел, сприяє включенню студентів у міжнародний академічний дискурс і розширює можливості професійної самореалізації.

Англійська мова вбудовується в освітній процес не лише як навчальний предмет, а як інструмент, що підтримує професійне зростання студентів. Для майбутніх фахівців немовного профілю вона стає засобом роботи з документацією, науковими статтями, професійними рекомендаціями та цифровими ресурсами, що є необхідним у більшості сучасних галузей [5]. У такому підході важливо, щоб мовна підготовка корелювала з очікуваними результатами навчання та реальними сценаріями професійної діяльності [3].

Компетентнісний підхід до навчання англійської мови

Застосування компетентнісного підходу у викладанні англійської мови дозволяє поєднати мовну підготовку з потребами майбутньої професійної діяльності студентів. Навчальний процес орієнтується на досягнення чітко визначених результатів навчання, які мають практичну цінність і можуть бути застосовані в реальних професійних ситуаціях [3]. У цьому контексті англійська мова сприяє розвитку комунікативної компетентності, що включає здатність ефективно взаємодіяти в усній і письмовій формах, працювати в команді, презентувати результати діяльності та брати участь у професійних обговореннях [2].

Водночас формується інформаційна компетентність, пов'язана з умінням знаходити, аналізувати та критично оцінювати інформацію з англійськомовних джерел. Такі навички прямо пов'язані з якістю професійної підготовки, адже сучасний фахівець має не лише споживати інформацію, а й відбирати релевантне, перевіряти надійність джерел і застосовувати дані для обґрунтування рішень [5]. Методично важливо поєднувати цілі курсу,

зміст, способи навчання та оцінювання — саме така логіка описана в сучасних підходах до планування мовних курсів [1; 5].

Англійська мова як чинник професійної мобільності та міжкультурної взаємодії

Володіння англійською мовою відкриває студентам немовних спеціальностей можливість участі в програмах академічної мобільності, міжнародних проєктах і стажуваннях, що є суттєвим ресурсом професійного розвитку [4]. Це сприяє розширенню професійного кругозору, формуванню міжкультурної чутливості та здатності працювати в багатокультурному середовищі [3].

Міжкультурна взаємодія вимагає не лише мовних знань, а й розуміння професійних норм, комунікативних стратегій і культурних особливостей партнерів. Англійська мова в цьому випадку виступає універсальним засобом професійного спілкування, що забезпечує ефективну взаємодію на міжнародному рівні [2; 3]. Для вищої освіти це означає потребу формувати в студентів здатність діяти в академічних і професійних контекстах, де англійська є робочим інструментом [3].

Універсальність англійської мови для різних освітніх програм

Важливою перевагою англійської мови як складової професійної підготовки є її універсальний характер. Вона може бути інтегрована в різні немовні освітні програми з урахуванням галузевих особливостей, не втрачаючи при цьому загальноосвітньої та професійної цінності [5]. Така гнучкість дозволяє адаптувати зміст і форми навчання до конкретних потреб студентів і цілей освітніх програм. Ключовим є не “перелік тем”, а логіка навчального дизайну: чіткі цілі, релевантні матеріали, зрозумілі критерії оцінювання та завдання, що імітують або відтворюють професійні сценарії [1; 5].

Універсальність підходу також пов’язана з тим, що англійська мова підтримує однакові за суттю результати навчання в різних галузях: уміння працювати з джерелами, представляти результати, вести професійне листування, брати участь у дискусії, розуміти стандарти та інструкції [2]. Саме тому англійська мова може виступати стабільним компонентом професійної підготовки в межах кількох освітніх програм, забезпечуючи єдину рамку іншомовної компетентності [3; 4].

Англійська мова як інструмент формування результатів навчання

У межах сучасних освітніх програм результати навчання формуються як здатності студента застосовувати знання, уміння та навички у професійних і навчальних ситуаціях. Англійська мова, інтегрована в систему професійної підготовки, безпосередньо впливає на досягнення

низки таких результатів. Вона забезпечує розвиток уміння працювати з фаховою інформацією, аналізувати джерела, формулювати аргументовані висновки та презентувати результати власної діяльності [2; 5].

Робота з англійськими матеріалами сприяє формуванню навичок критичного мислення, адже студенти змушені співвідносити інформацію з різних джерел, оцінювати її достовірність і релевантність, а також застосовувати отримані знання в нових контекстах. У такий спосіб англійська мова виконує не лише комунікативну, а й когнітивну функцію в освітньому процесі, підсилюючи якість професійної підготовки [5].

Зв'язок англійської мови з професійною ідентичністю студентів

Важливим аспектом професійної підготовки є формування професійної ідентичності студентів. Англійська мова відіграє у цьому процесі допоміжну, але суттєву роль, оскільки дозволяє студентам усвідомлювати себе як учасників ширшого професійного співтовариства. Залучення до англійського академічного та професійного середовища сприяє формуванню у студентів відчуття належності до міжнародної професійної спільноти [2; 4].

Завдяки англійській мові студенти отримують можливість ознайомитися з професійними практиками, підходами та стандартами, прийнятими в різних країнах, що впливає на бачення власної професійної траєкторії та підвищує мотивацію до навчання [4]. У практичному вимірі це пов'язано з готовністю працювати з англійськими джерелами, брати участь у професійних обговореннях і презентувати результати своєї діяльності [2; 3].

Практична спрямованість викладання англійської мови

Однією з умов ефективної інтеграції англійської мови в професійну підготовку є її практична спрямованість. Навчальні завдання мають відображати типові ситуації професійної діяльності та бути зрозумілими для студентів з точки зору їхнього майбутнього фаху. Це можуть бути аналіз професійних текстів, підготовка усних і письмових повідомлень, участь у дискусіях, робота над проектами, пов'язаними з реальними або змодельованими професійними ситуаціями [1; 5].

Такий підхід підвищує мотивацію студентів і формує розуміння практичної цінності англійської мови. Водночас він дозволяє уникнути формалізму у викладанні та забезпечує зв'язок між мовною підготовкою й іншими складниками освітньої програми, що відповідає логіці компетентнісного підходу [3].

Англійська мова в контексті міждисциплінарної взаємодії

Інтеграція англійської мови в освітній процес немовних спеціальностей сприяє розвитку міждисциплінарної взаємодії. Англійська мова може використовуватися як засіб підтримки вивчення фахових дисциплін,

роботи з міждисциплінарними проєктами та ознайомлення з сучасними дослідженнями на перетині різних галузей знань [6]. Міждисциплінарний підхід дозволяє студентам усвідомити комплексний характер сучасних професійних завдань і формує готовність до співпраці з фахівцями різних профілів [4].

У цьому контексті англійська мова виступає універсальним комунікативним інструментом, що об'єднує різні напрями професійної підготовки та підсилює практичну спрямованість навчання [2; 5].

Роль англійської мови у забезпеченні якості вищої освіти

Розгляд англійської мови як складової професійної підготовки безпосередньо пов'язаний із питанням забезпечення якості вищої освіти. Наявність іншомовної компоненти в освітніх програмах сприяє підвищенню їхньої відкритості, прозорості та відповідності міжнародним стандартам, що узгоджується з загальноєвропейськими підходами до розвитку вищої освіти [4]. Англійська мова розширює можливості залучення студентів до міжнародних освітніх і наукових ініціатив, що позитивно впливає на репутацію закладів вищої освіти та якість підготовки випускників [4; 6].

Оцінювання іншомовних результатів навчання в професійно орієнтованому курсі

Окремою умовою системного трактування англійської мови як складової професійної підготовки є прозоре оцінювання результатів навчання. Якщо контроль обмежується переважно перевіркою граматики або лексики поза контекстом, студенти не пов'язують курс із професійними потребами, а саме навчання втрачає прикладну цінність. Натомість компетентнісна логіка передбачає оцінювання того, що студент здатний зробити англійською в академічних і професійних ситуаціях: зрозуміти фаховий текст, коротко викласти зміст, аргументувати позицію, підготувати презентацію, узгодити рішення в команді, написати службовий лист або анотацію [3; 5].

Практично це означає, що оцінювання має спиратися на критерії, які є зрозумілими студентам і відтворюють реалістичні завдання. Такі критерії доцільно описувати через параметри: відповідність завданню (чи досягнуто комунікативної мети), зрозумілість і логіка викладу, доречність термінології та стилю, точність і коректність мовних засобів у межах потрібного рівня, академічна доброчесність і коректне використання джерел [2; 3]. У цьому підході мовна правильність не зникає, але переходить у статус засобу, а не самодостатньої цілі.

Доцільним є використання формувального оцінювання: короткі зворотні зв'язки, проміжні чернетки, самооцінювання за чек-листом, взаємооцінювання в групах. Такі інструменти підтримують навчальну

мотивацію та допомагають студентам бачити прогрес, що особливо важливо у змішаних групах немовних спеціальностей [1; 5]. У підсумку оцінювання стає не контролем заради контролю, а механізмом підсилення професійно орієнтованих результатів навчання [3].

Модель інтеграції англійської мови в кілька освітніх програм немовного спрямування

Для акредитації кількох освітніх програм важливо показати, що англійська мова виконує універсальну функцію та може бути системно інтегрована в різні ОПП. Практично це можливо через модульну модель, де зберігається єдина рамка результатів навчання, але варіюється зміст і приклади під конкретні професійні контексти [3; 5].

Перший елемент такої моделі — спільне ядро. Воно охоплює базові для всіх немовних спеціальностей уміння: академічне читання й робота з джерелами, академічне письмо (коротка анотація, email-комунікація, структурований абзац), усна взаємодія (дискусія, уточнення, погодження), презентаційні навички та інформаційна грамотність [2; 3]. Це ядро забезпечує порівнюваність результатів навчання між ОПП і робить курс прозорим для внутрішнього й зовнішнього контролю якості [4].

Другий елемент — професійні треки (варіативні модулі). Вони будуються не навколо переліку галузевих тем, а навколо типових професійних дій: робота з інструкцією/стандартом, опис процесу, короткий технічний/аналітичний звіт, презентація проєктного рішення, інтерпретація даних, комунікація з партнером або клієнтом [5]. Це дозволяє адаптувати курс до різних освітніх програм без втрати методичної логіки, зберігаючи однаковий формат вимірюваних результатів [3; 5].

Третій елемент — зв'язок із суміжними дисциплінами (міждисциплінарні завдання). Це можуть бути міні-проєкти, де студент використовує англійську для пошуку та узагальнення інформації, для представлення результатів і аргументації рішень. Такий підхід підтримує інтеграцію з фаховою підготовкою та відповідає логіці сучасних моделей інтернаціоналізації й англійської компоненти в університетах [4; 6].

У підсумку модель “ядро + треки + міждисциплінарні завдання” дозволяє реалізувати англійську як стабільний компонент професійної підготовки для кількох ОПП: з чіткими результатами навчання, прозорими критеріями оцінювання та можливістю адаптації до різних професійних контекстів [3; 5].

Висновки і перспективи подальших досліджень

У результаті дослідження обґрунтовано, що англійська мова є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів немовних спеціальностей у закладах вищої освіти. Її системне використання сприяє

формуванню ключових і професійно орієнтованих компетентностей, підвищує практичну спрямованість освітніх програм і забезпечує їх відповідність сучасним вимогам академічного та професійного середовища [3; 4].

Зроблено висновок, що системний підхід до викладання англійської мови дозволяє розглядати її не як ізольовану дисципліну, а як інструмент професійного розвитку, що підвищує практичну спрямованість освітніх програм і підтримує готовність студентів до роботи з міжнародними джерелами та професійною інформацією [2; 5]. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і апробацією універсальної моделі інтеграції англійської мови в кілька освітніх програм немовного спрямування, уточненням критеріїв оцінювання професійно орієнтованих іншомовних результатів навчання та аналізом ефективності різних підходів до викладання англійської мови у вищій освіті [1; 5; 6].

Література:

1. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. <https://doi.org/10.1017/9781009024532>
2. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. ISBN: 978-9287186218 https://www.researchgate.net/publication/344467246_Companion_volume_COMMON_EUROPEAN_FRAMEWORK_OF_REFERENCE_FOR_LANGUAGES_LEARNING_TEACHING_ASSESSMENT_COMMON_EUROPEAN_FRAMEWORK_OF_REFERENCE_FOR_LANGUAGES_LEARNING_TEACHING_ASSESSMENT_Companion_volume_La
3. Nation I. S. P., Macalister J. Language Curriculum Design. 2nd ed. New York : Routledge, 2020. ISBN: 978-0367196509 <https://www.routledge.com/Language-Curriculum-Design/Macalister-Nation/p/book/9780367196509>
4. European Commission. Bologna Process Implementation Report 2020. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. DOI:10.2797/756192 https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-06/ehea_bologna_2020_chapter05_0.pdf
5. Hyland K. English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book. London ; New York : Routledge, 2006. ISBN: 978-0415358705
6. Karabay A., Durrani N. The Evolution of English-Medium Instruction Research in Higher Education: A Bibliometric Study. Education Sciences. 2024. Vol. 14, iss. 9. Art. 982. <https://doi.org/10.3390/educsci14090982>

References:

1. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. <https://doi.org/10.1017/9781009024532>
2. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. ISBN: 978-9287186218 https://www.researchgate.net/publication/344467246_Companion_volume_COMMON_EUROPEAN_FRAMEWORK_OF_REFERENCE_FOR_LANGUAGES_LEARNING_TEACHING_ASSESSMENT_COMMON_EUROPEAN_

FRAMEWORK_OF_REFERENCE_FOR_LANGUAGES_LEARNING_TEACHING_ASSESSMENT_Companion_volume_La

3. Nation I. S. P., Macalister J. Language Curriculum Design. 2nd ed. New York : Routledge, 2020. ISBN: 978-0367196509 <https://www.routledge.com/Language-Curriculum-Design/Macalister-Nation/p/book/9780367196509>

4. European Commission. Bologna Process Implementation Report 2020. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. DOI:10.2797/756192 https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-06/ehea_bologna_2020_chapter05_0.pdf

5. Hyland K. English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book. London ; New York : Routledge, 2006. ISBN: 978-0415358705

6. Karabay A., Durrani N. The Evolution of English-Medium Instruction Research in Higher Education: A Bibliometric Study. Education Sciences. 2024. Vol. 14, iss. 9. Art. 982. <https://doi.org/10.3390/educsci14090982>

Дата першого надходження статті до видання: 15.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.03.2026